

THEORETICAL FOUNDATIONS OF PHILOSOPHY OF ECONOMICS IN THE CONTEXT OF NEW ENLIGHTENMENT WORLDVIEW 2.0 / ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІЛОСОФІЇ ЕКОНОМІКИ У КОНТЕКСТІ НОВОГО СВІТОГЛЯДУ ПРОСВІТНИЦТВА 2.0

Т.В. Тесленко,

кандидат економічних наук, доцент

c.spas.dp@i.ua

УДК 141.1:130.31

*The relevance of the study topic is that in the context of the new Enlightenment worldview 2.0 philosophy of economics contains new theoretical and practical achievements and deep dimensions of both philosophical and socio-economic sciences, and has a research subject inherent for this phenomenon. **Problem formulation.** The philosophy of economics as a cultural, social, anthropological phenomenon, which is a creature of civilization and, at the same time, is a sub-branch of philosophy, and includes ethics and morality, law and culture, anthropology and mythology, economics and psychology, and needs modernization of the conceptual and categorical apparatus. **Recent research and publications analysis.** The problem of the philosophy of economics was considered in the studies of E. Brynolfsson, E. Makafi, R. Florida, Ha-Yung Chang, E. Weizsacker, A. Wykman, M. Graham, Sedlavchek Tomash, R. Jörger, and many other contemporary scientists in Ukraine and beyond. **Task formulation.** Investigation of the subject and object of the philosophy of economics, which develops as the reaction to the New Enlightenment 2.0, which imprints on philosophical discourse and contributes to the development of the modern scientific discourse. **Presentation of the main material.** The subject of analysis of the philosophy of economics with regard to the ideology, worldview and politics of the New Enlightenment 2.0 has been determined. Influence on the subject and object of philosophy of economics, balance between people and nature, speed of breakthrough technologies introduction and stability, between private and public, state and religion, equality and inequality, gender balance is established. It has been argued that the increase of well-being is the result of increase in production rather than consumption, and that information technologies have been defined as an object of the modern philosophy of economics with simultaneous emergence of creative class as a subject of the market*

*paradigm economy. **Conclusions.** In conditions of creation of the new Enlightenment 2.0, the philosophy of economics can be a catalyst for new changes, innovation, development and evolution, through the creative class, influencing the development of breakthrough technologies that will contribute to the further development of philosophy of economics, well-being and prosperity of society.*

Keywords: dichotomy, economic anthropology, complementarity, patterns of behavior, rationality, market paradigm.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що в умовах нового світогляду Просвітництва 2.0 філософія економіки вбирає в себе нові теоретико-практичні надбання та глибинні виміри як філософських наук так і соціально-економічних, та має притаманний для цього феномену об'єкт суб'єкт і предмет досліджень. **Постановка проблеми.** Філософія економіки як культурний, соціальний, антропологічний феномен, що є витвором цивілізації і водночас підгалуззю філософії, та включає етику і мораль, право і культуру, антропологію і міфологію, економіку й психологію, потребує осучаснення понятійно-категоріального апарату. **Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідженню проблематики філософії економіки присвячені роботи Є. Брін'ольфссона, Е. Макафі, Р. Флориди, Ха-Юн Чанга, Е. Вайцекера, А.Війкмана, М. Грема, Седлавчека Томаша, Р. Йоргена та багатьох інших сучасних науковців як в Україні, так і за її межами. **Постановка завдання.** Дослідити об'єкт і предмет філософії економіки, що розвивається як реакція на Нове Просвітництво 2.0, що накладає відбиток на філософський дискурс, та сприяє розвитку сучасного наукового дискурсу. **Виклад основного матеріалу.** Визначено предмет аналізу філософії економіки з урахуванням ідеології, світогляду і політики Нового Просвітництва 2.0; встановлено вплив на об'єкт і предмет філософії економіки балансу між людьми і природою, швидкістю упровадження проривних технологій і стабільністю, між приватним і публічним, державою і релігією, рівністю і нерівністю, гендерного балансу. Доведено, що підвищення добробуту є результатом підвищення виробництва, а не споживання, а інформаційні технології визначено як об'єкт сучасної філософії економіки одночасно з появою креативного класу як суб'єкта економіки ринкової парадигми. **Висновки.** В умовах створення нового Просвітництва 2.0, філософія економіки може стати каталізатором нових змін, інновацій, розвитку та еволюції, за допомогою креативного класу здійснюючи вплив на розробку проривних технологій, що сприятимуть подальшому розвитку філософії економіки, добробуту та процвітанню суспільства.

Ключові слова: дихотомія, економічна антропологія, компліментарність, патерни поведінки, раціональність, ринкова парадигма.

Актуальність теми філософії економіки у контексті нового світогляду Просвітництва 2.0 має велике значення тому, що вона включає не тільки економічні аргументи на користь дослідження, але й глибинні роздуми про людину у цьому складному світі, неординарний погляд на дисципліну, демонструє глибинні виміри дослідження з точки зору наук психології, філософії, політики, історії, що необхідно для сучасного розуміння економічного світу XXI століття.

Постановка проблеми. Філософія економіки – це культурний, соціальний, антропологічний феномен, що є витвором нашої цивілізації і підгалуззю філософії, що включає етику і мораль, право і культуру, антропологію і міфологію, економіку й психологію. Варто зануритися у міфологію і філософію, складовою частиною яких є економіка, що й породило феномен філософії економіки, яка потім перетворилася на навчальну дисципліну і науку. Епоха постмодерну усвідомлює силу історії, міфології, релігії тому, що сьогодні зникають кордони між історією науки економіки і філософією, що й породило такий міждисциплінарний напрямок – філософія економіки, для якої характерний свій об'єкт, суб'єкт і предмет досліджень. Економіка представлена у міфах, релігії, телеології, філософії науки, нас же цікавить, як дух представлений в економіці, що сприяє поєднанню дихотомії «духу/розуму-тіла» у контексті філософії економіки, дихотомії, завдяки якій і формується філософія економіки [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблематики філософії економіки присвячені роботи Є. Бріньолфссона, Е. Макафі, Р. Флориди, Ха-Юн Чанга, Е. Вайцекера, А. Війкмана, М. Грема, Р. Йоргена та багатьох інших сучасних науковців як в Україні, так і за її межами.

Постановка завдання: Ми доводимо, що дихотомія «дух/розум-тіло» завжди була і залишається об'єктом і предметом філософії економіки, так як філософія економіки включає людину і економіку, добробут і людину, наступним чином, що актуалізує завдання:

- 1) проаналізувати, як розвивалася філософія економіки в її історичному експерсі з філософської точки зору;
- 2) осмислити і описати розвиток філософії економіки з точки зору новітніх її напрямків;
- 3) довести, що філософія економіки включає цінності людини, дихотомію цінностей добра і зла, антропологічні виміри економіки та економічну антропологію, в основі якої знаходяться цінності людини.

В класичному вимірі історичного розвитку філософії економіки був покладений концепт «невидимої руки ринку» й зародження «егоїстичного самоцентричного homo oeconomicus», хоча сам Адам Сміт не використовував даного терміну.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Ми ставимо за мету дослідити розвиток раціональної, емоціональної та повністю ірраціональної сторін людини як об'єкта філософії економіки, доповнивши деякі положення філософії економіки сучасними тенденціями розвитку економіки. Під терміном «homo oeconomicus» розуміємо його первісний концепт в економічній антропології. Він побудований на уявленні про розумного індивіда, який, введений суто егоїстичними мотивами, що приймає рішення так, щоб максимізувати свій зиск; а під економікою – вивчення зав'язків між людьми, які в деяких випадках можна виразити у цифрах. Економіка невіддільна від філософії і моралі, релігії і психології, філософії і політики. Філософську природу економічних думок все ж розгледіти легко, тому що в філософії економіки мова йде про людину, потреби, інтереси, патерни поведінки, поведінкові мотиви, детерміновані економічними процесами, що потребують кількісних і системних досліджень.

Філософія економіки як наука і навчальна дисципліна невіддільна і від політики, однак, це не означає, що її можна крутити, як заманеться. Економічний світ складний, самою лише теорією його пояснити неможливо. Економічні теорії по-різному визначають, що є фундаментальною категорією у господарстві (індивіди чи класи), які акцентують увагу на різних моментах (макроекономіці чи мікроекономіці), ставлять різні запитання (як максимально збільшити ефективність використання наявних ресурсів), або як навчитися створювати більше ресурсів у довготривалій перспективі та шукають на них відповіді за допомогою різних інструментів аналізу (гіперраціональності чи обмеженої раціональності), використовуючи філософські аргументи. «Спосіб отримання економічних показників впливає на те, як ми організовуємо наше господарство, яку політику проводимо та, зрештою, як проживаємо життя», – відмічає Ха-Юн Чанг у роботі «Економіка. Інструкція з використання» [7, с. 373]. Господарство значно більше за ринок, ми не можемо побудувати гарне господарство (чи суспільство), якщо не звертатимемо увагу на величезне поле діяльності, що лежить за межами ринку. Ринкова парадигма зазнала поразки ще у 2008 році, а деякі з засадничих принципів сьогодишньої ринкової філософії складаються з численних перекручень та неправильного трактування їхнього первинного значення. Це має призвести до кращого розуміння філософських помилок доктрини та розширення меж філософії економіки.

Сьогодні взагалі стало модним закликати до Нового Просвітництва вісімнадцятого століття, яке спричинило революційні зміни в Європейській цивілізації і ввібрало сьогодні традиції інших цивілізацій, які базуються на наступних положеннях, що є предметом аналізу і філософії економіки:

- 1) сталий розвиток економіки, який сьогодні є нагальним, створила європейська цивілізація та інші підвалини цього підмурівку;
- 2) баланс між раціональним мисленням (мозком) і емоційними відчуттями (серцем);
- 3) мудрість синергії, що можна знайти між протилежностями, які можуть звільнити місце для філософії, орієнтованої на майбутнє.

«Компліментарність, баланс і мудрість синергії між протилежностями мають стати віхами на шляху до нового Просвітництва» [1, с.113]. Однак сучасна фізика показала, що точне вимірювання однієї властивості може унеможливити вимірювання її протилежної (комплементарної) властивості – наприклад, співвідношення невизначеності Гайзенберга, яке встановило, що інерцію руху та позицію частки неможливо виміряти одночасно з безмежною точністю. То ж властивості частки і властивості хвилі, як довели експерти, є взаємодоповнюючими.

Ми маємо дослідити об'єкт і предмет філософії економіки, що розвивається як реакція на Нове Просвітництво 2.0, яке накладає відбиток на його філософський дискурс, що сприяє розвитку його сучасного категоріального апарату, а саме:

- 1) встановлення балансу між людьми і природою, що є одним з головних дискурсів філософії економіки, який впливає на економічний розвиток і економічний прогрес людства, що базується навколо використання природних ландшафтів, водних об'єктів та мінералів в основному як ресурсів для постійно зростаючого населення і задоволення ще більш зростаючого споживання;

- 2) встановлення балансу між далекоглядністю та короткозорістю, так як у сучасній цивілізації споживання люди цінують швидке задоволення своїх потреб, однак існує потреба у врівноваженні, аби забезпечити довгострокові заходи, як політика відновлення клімату планети. До довгострокової етики, яка доповнює філософію економіки, слід додати короткострокові заохочення, аби винагороджувати дії, результати яких виявлятимуться уже у довгостроковій перспективі;

- 3) встановлення балансу між швидкістю та стабільністю, так як конкуренція за тимчасову першість має певні переваги для технологічного та культурного прогресу, підривні інновації у контексті яких сприймаються схвально, так як сприяють розвитку технологічного світу, що розвивається надзвичайно динамічно, проте сьогоднішня

залежність цивілізації від швидкості упровадження проривних технологій (робототехніки, штучного інтелекту, нанотехнологій) руйнує структури, звички і культури, які з'явилися за критерієм сталості;

4) встановлення балансу між приватним і публічним, що потребує визнання людських цінностей індивідуалізму, приватної власності та захисту від втручання держави, що стало одним з найцінніших досягнень європейського Просвітництва 2.0. Але сьогодні ця перспектива загрожує суспільним благам значно більше, ніж приватним тому, що існують загрози для об'єктів загального користування, публічної інфраструктури, системи правосуддя та надійного порядку. Саме держава (публічний сектор) має встановлювати правила для ринку (приватної сфери), а не навпаки, так як в умовах міжнародної конкуренції суспільними благами нехтують, держави недотримують фінансування, відбуваються маятникові коливання між домінуванням приватного і державного секторів;

5) встановлення гендерного балансу, так як його неможливо досягти завдяки тому, що якнайбільша кількість жінок потрапляє на позиції, які характеризуються як «чоловічі», а краще здобувати баланс шляхом зміни типології функцій, необхідних для повної роботи. Чимало ранніх культур розвивалися під час війн, протягом яких жінкам здебільшого доручали піклуватися про сім'ю, а чоловікам – захищати дім (або воювати). Ця модель застаріла і сьогодні розвиваються положення, що держави повинні процвітати у ситуації партнерства між чоловіком і жінкою, стверджуючи, що традиційне «багатство народів», де домінують чоловіки є карикатурою реального благополуччя;

6) встановлення балансу між рівністю та винагородою за досягнення, так як без винагороди за досягнення люди можуть стати млявими та програти у конкуренції з іншими суспільствами, тому має бути гарантована державою система справедливості та рівності. Нерівність часто співвідноситься з небажаними соціальними параметрами, поганою освітою, підвищенням рівня злочинності, дитячою смертністю тощо;

7) встановлення балансу між державою і релігією, що є одним з колосальних європейських надбань Просвітництва, у результаті чого було відокремлене публічне лідерство від релігійного, з повною повагою до релігійних цінностей і спільнот. Релігії, що домінують у публічному секторі, містять у собі велику загрозу руйнування прав людини та великих цивілізаційних надбань у вигляді незалежної правової системи з незалежними вищими судами. Цю рівновагу слід підтримувати і розвивати [1, с.114-115].

Якщо не буде встановлено відповідного балансу, що культивується теорією (концепцією, парадигмою) Просвітництва 2.0 як вираження філософії економіки, за словами Пікеті, «минуле поглине майбутнє», і ті кілька десятиліть протягом другої половини XX

століття, коли середній клас насолоджувався власним комфортом, будуть занесені до підручників в історії всього лиш як цікавий, але тимчасовий соціальний феномен [2, с. 31].

Яку б політичну чи економічну систему ми не створили, вона має спиратися на підґрунтя, яке робить життя можливим: чисте повітря, чиста вода, чиста земля і їжа, фотосинтез і біологічне різноманіття.

Одним з найбільших викликів, що стоять сьогодні перед розвиненими країнами світу, є стале безробіття, зростаюча майнова нерівність та стрімкі зміни клімату. Розрив між бідними і багатими у розвинутому світі і далі збільшується. Стабільне безробіття і зростання нерівності – дві найголовніші проблеми, що постали перед багатими країнами світу.

Існуюча економічна система поставила розвинений світ на бігову доріжку, яка скеровує суспільство у безнадійному соціальному та екологічному напрямку. Економічне зростання – це підвищення загальної продуктивності економіки за певний період, що, як правило, вимірюється у кількості відсотків на рік. Для забезпечення вищого рівня ВВП зазвичай необхідно більше робочої сили, що означає, відповідно, і вищу заробітну плату. Якщо двигун економіки починає «кашляти» і ВВП падає, – це переважно знак того, що щось необхідно міняти. Економічне зростання має багато переваг, але воно не завжди діє на користь суспільству. Те, що суспільство сприймає як економічне зростання, часто є дуже руйнівним. Економічне зростання часто викликане підвищенням продуктивності, воно залежить від підвищення обсягу виробництва на робітника. Економічне зростання не є результатом підвищеного споживання, коли люди купують більше. Споживання є наслідком виробництва. Саме через підвищення виробництва стає можливим підвищення споживання, виробництво збільшуватиметься, аби задовольнити підвищення попиту.

Виробництво також зростає, коли робоча сила та капітал використовуються для виробництва нового обладнання та інфраструктури. У бідних країнах, коли більшість людей має низькі доходи, підвищення виробництва зазвичай покращує добробут. Добробут підвищується, коли працює більше людей, коли вони створюють більше цінностей на душу населення на рік. Важливо зрозуміти, що економічне зростання здебільшого залежить від покращення продуктивності. Покращення продуктивності означає, що для виробництва певного обсягу необхідно менше таких ресурсів, як робоча сила, енергія і сировина. Коли створюється більше робочих місць, то загальний обсяг виробництва та добробут суспільства мають тенденцію до зростання. За багато років прагнення економічного зростання не зменшено безробіття, а збільшено нерівність. Рівень безробіття протягом наступних двадцяти років зросте через розвиток нових технологій. Поширення комп'ютеризації підвищить доходи компаній, покращить продуктивність та створить безліч можливостей для

підприємців. Воно також сприятиме економічному зростанню, але, окрім того, призведе до підвищення рівня безробіття та подальшого поглиблення прірви між багатими і бідними.

Якщо не відбудуться зміни, проблеми безробіття та нерівності у наступні двадцять років поглиблюються. Також спостерігатиметься невпинний спад темпів традиційного економічного зростання та хвиля роботизації у сфері одноманітних послуг. Заміна людей машинами – це те, що економісти називають «технологічним безробіттям». Тепер потреба у людських руках зменшується завдяки роботам, комп'ютерам та іншим високотехнологічним гаджетам. Завдяки різноманітним видатним розробкам з інформаційних технологій та робототехніки, багато експертів з філософії економіки вважають, що суспільство перебуває на ранньому етапі нової індустріальної революції, яку часто називають INDUSTRY 4.0, що у майбутньому може змінити спосіб життя та діяльності людей, так само, як двісті років тому це зробив паровий двигун [2, с.84]. Комп'ютеризація вже надала багатьом людям можливість зробити неймовірні кроки та почати нову підприємницьку діяльність.

Нові проривні технології можуть ще більше трансформувати суспільство, проте занепокоєння викликає те, як саме технології вплинуть на роботу. З точки зору філософії економіки це означатиме, що буде потрібно дедалі менше людей, аби виробити той самий обсяг, а затрати будуть нижчими і середня платня тих, хто збереже роботу, може підвищитися, але тих, хто матиме роботу, поменшає [2, с. 85].

Під удар потрапляють оператори, що зайняті у роздрібній торгівлі, реєструють пасажирів в аеропортах, ті, хто займаються пакуванням, логістикою, доставкою, саме ці категорії працівників підпадають під ризик скорочення. Технології «Big data» візьмуть на себе роль аналітиків ринку та комерційного сектору. Згідно з Оксфордським дослідженням, існує ризик зникнення більшості бухгалтерських професій, а деякі військові замінюються роботами та дистанційно керованими безпілотниками.

Отже, філософія економіки аналізує нові процеси і тенденції, пов'язані з упровадженням цифрового світу в усі сфери діяльності, а цифровізація дає можливість меншій кількості людей виробляти такі ж обсяги, як і до того. Цифровізація, як і роботизація пришвидшить потенціал довгострокового зростання продуктивності.

Деякі експерти філософії економіки вважають інформаційні технології безпрецедентною дестабілізуючою силою. У роботі футуролога з Масачусетського технологічного інституту Форда Мартіна «Пришестя роботів. Техніка і загроза майбутнього» йдеться про штучний інтелект і робототехніку, чиї можливості вже перевершують всяку уяву, руйнують стереотипи і конкурують з людським мозком. Автор скрупульозно досліджує технологічні інновації і моделює недалеке майбутнє, коли машини замінять людей і

заживуть своїм життям, тобто культивує абсолютну доцільність роботизації. Звісно, рушієм технологічного прогресу є безупинне прискорення розвитку комп'ютерних технологій. Тим часом більшість людей уже встигли познайомитися з законом Мура – добре перевіреним на практиці правилом, за яким обчислювальна здатність зростає приблизно вдвічі за кожні півтора-два роки. Утім наразі ще не кожен цілком усвідомив потенційні наслідки цього надзвичайно показного прогресу» [6, с. 12-13]. Можна припустити, що майже всі ми ще не раз будемо здивовані тим прогресом, який відбудеться найближчими роками та десятиліттями. Одним із поширених уявлень, яке майже напевне буде поставлене під сумнів, є те припущення, що автоматизація становить загрозу, головним чином, для робітників із низьким рівнем освіти та низькою кваліфікацією. Загалом комп'ютери стають вельми вправними у набутті навичок, особливо тоді, коли їм треба засвоїти велику кількість інформації, під великою загрозою автоматизації опиняться робочі місця для молодих спеціалістів, які вже отримали диплом, але ще не мають належного досвіду роботи. Машини перебиратимуть рутинну й передбачувану роботу, а у робітників виникатимуть безпрецедентні проблеми з адаптацією до нових умов. Інформаційні технології – це дійсно технології загального призначення, і їхній вплив даватиметься взнаки повсюдно. Фактично кожна з нині існуючих галузей неминуче ставатиме менш трудомісткою з тим, як нові технології вплітатимуться у бізнес-моделі – і ця зміна може статися доволі швидко. Отже, філософія економіки повинна аналізувати всі інноваційні процеси, включаючи і дестабілізуючий вплив безробіття чи часткової зайнятості на особисте життя людей і на соціальну структуру суспільства, якому доведеться заплатити істотну економічну ціну. Благодатний цикл зворотного зв'язку між продуктивністю, зростаючими заробітками та зростаючими споживацькими витратами зруйнується. Позитивний ефект такого зворотного зв'язку вже значно зменшився: ми стаємо свідками різкого зростання нерівності не лише в доходах, але й у споживанні. Звісно, до формування майбутнього докладеться не лише одна технологія. Вона неодмінно переплететься з іншими значущими соціальними й екологічними проблемами, як старіння населення, кліматичні зміни та виснаження ресурсів [6, с. 19].

Креативність є ключовим чинником у сфері бізнесу, освіти, охорони здоров'я, до якого належать 30% робочої сили у США, – відмічає Флорида Річард у роботі «Номо creatives. Як новий клас завойовує світ» [5, с. 7]. Креативний клас спричинив і надалі буде спричиняти глибинні і докорінні зміни у способах праці, у цінностях і бажаннях, практично у кожному кроці щоденного буття. І саме економіка є основою креативного класу, яка формує цінності креативності. Оскільки саме креативність стає рушійною силою економічного розвитку, за ступенем свого впливу креативний клас став панівним класом. Лише

зрозумівши причини злету цього класу й поширення його цінностей, ми зможемо посправжньому зрозуміти широкоосяжні й на перший погляд, розрізнені зміни у нашому суспільстві, а відтак будемо спроможні більш розумно й ефективно формувати власне майбутнє. Крім того, інформаційно-комунікаційні технології виступають основною рушійною силою суспільних змін, що привели до змін у способах діяльності і буття. Змінювалося все – від стилю життя до спілкування з іншими людьми. Креативність як фундаментальне джерело економічного зростання стало ознакою креативної епохи та креативного класу. Практика показала, що креативна економіка є динамічною і турбулентною системою, яка, з одного боку, заряджає енергією та вивільняє великий потенціал, а з іншого боку, несе в собі розколи у суспільстві та великі пертурбації. Креативний клас має достатньо влади, таланту й чисельності, аби відіграти значну роль у перетворенні нашого світу. «Ідеали Просвітництва вічні, але вони ще ніколи не були такими актуальними, як сьогодні» [4, с.13].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку полягають у тому, що усі держави повинні укріплювати і розвивати створення нового Просвітництва 2.0, що може стати каталізатором нових змін, інновацій, розвитку та еволюції, в основі яких нові заходи для вирішення глобальних проблем світу, що знаходиться у стані безладу, збереження довкілля, безпеки та досягнення благополуччя громадян.

Правила й закони мають прийматися на міжнародному і національному рівнях, аби сповільнити або повністю нівелювати деструктивні тенденції й підтримати сталий розвиток, тому запрошують приєднатися до нас на цьому захоплюючому шляху для створення сталого світу, висловлюючи при цьому оптимізм, що фундаментальні зміни можливі без колапсу. Людям потрібно почувати себе привабливими, прагнути піднесення, різноманітності, краси; потрібна цілісна особистість, спільнота, виклик, визнання, кохання, краса. [8].

Гуманістичне управління та філософія економіки мають навчити уряди держав, як процвітати, а для цього потрібен зв'язок і співпраця, аніж конкуренція за принципом «виживає найсильніший».

Індекс щасливої Планети поєднує у собі матеріальний достаток та вираження задоволення власним життям. Природа є сталою, тому що має здатність до відновлення. Створення сталої цивілізації вимагатиме розробки розумних політичних заходів та розвитку проривних технологій. У багатьох випадках визначати правила повинна держава та міжнародна спільнота, так як використовувати всі ресурси спільно продуктивніше. Прозорість, бренд, довіра, репутація є рушіями, які призводять до встановлення сталості.

Технологічні здобутки, що уможливили прискорення цього прогресу, повинні лише набирати обертів. Продуктивність та добробут людей під керуванням технологій зазвичай підкрадаються до світу непомітно. Людям потрібен час, щоб розібратися, як використати нові технології найкраще, а галузям промисловості, щоб модернізувати заводи та методи виробництва. «Ми стоїмо на порозі достатку» – такий висновок зробили спостерігачі за технологічним розвитком.

Перспективність нової епохи машин завдячує інноваціям самим інноваційним процесом. Економічне зростання буде залежати не тільки від наявних технологій, але й від того, чи добре фінансовий і людський капітал країни буде пристосований для їх використання та вимірюватися у стандартних економічних показниках.

Ідеї Просвітництва 2.0 – розум, інтелект, креативність, прогрес, добробут, процвітання, наука – закладають підвалини сучасного цифрового світу і працюють на користь людству.

Список використаних джерел

1. Ернст Ульріх фон Вайцекер, Андерс Війкман. Капіталізм, недалекоглядність, населення і руйнування планети. Доповідь Римському клубу / Пер. з англ. Ю. Сірош; за наук. ред. Д. Вовка, В. Бутка. Київ : Саміт-Книга, 2019. 276 с.
2. Макстон Грем, Рандерс Йорген. У пошуках добробуту. Керування економічним розвитком для зменшення безробіття, нерівності та змін клімату. Київ: Пабулум, 2017. 320 с.
3. Седлавчек Томаш. Економіка добра і зла. Слідами людських пошуків: від Гільгамеша до фінансової кризи / Пер. з чес. Тетяни Окопної. Львів: Вид-во Старого Лева, 2017. 520 с.
4. Стівен Пінкер. Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки та прогресу / Пер. з англ. Олена Любенко. Київ: Наш формат, 2019. 560 с.
5. Флорида Річард. Homo creatives. Як новий клас завойовує світ / пер. з англ. Максим Яковлев.- К.: Наш формат, 2018. 432 с.
6. Форд Мартін. Пришестя роботів. Техніка і загроза майбутнього / пер. з англ. Володимир Горбатко. К. : Наш формат, 2016. 400 с.
7. Ха-Юн Чанг. Економіка. Інструкція з використання. Пер. з англ. Андрій Лапін. Київ: Наш формат, 2017. 400 с.
8. Holonič, J., Implementation of the association agreement between Ukraine and the EU in the context of the transformation of the European Union, Investments, Technical Regulations,

References

1. Ernst Ulrikh fon Vaitszeke, Anders Viikman. Kapitalizm, nedalekohliadnist, naselennia i ruinovannia planety. Dopovid Rymskomu klubu (Capitalism, shortsightedness, population and the destruction of the planet. Report to the Roman Club)/ Per. z anhl. Yu. Sirosh; za nauk. red. D. Vovka, V. Butka. Kyiv : Samit-Knyha, 2019. 276 s.
2. Makston Hrem, Randers Yorhen. U poshukakh dobrobutu. Keruvannia ekonomichnym rozvytkom dlia zmenshennia bezrobittia, nerivnosti ta zmin klimatu (In search of prosperity. Managing economic development to reduce unemployment, inequality and climate change). Kyiv: Pabulum, 2017. 320 s.
3. Sedlavchek Tomash. Ekonomika dobra i zla. Slidamy liudskykh poshukiv: vid Hilhamesha do finansovoi kryzy / Pereklad z cheskoj Tetiany Okopnoi. (The economy of good and evil. Following the human quest: from Gilgamesh to the financial crisis) Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva, 2017. 520 s.
4. Stiven Pinker. Prosvitnytstvo sohodni. Arhumenty na koryst rozumu, nauky ta prohresu (Enlightenment today. Arguments in favor of reason, science and progress) / Per. z anhl. Olena Liubenko. Kyiv: Nash format, 2019. 560 s.
5. Floryda Richard. Homo creatives. Yak novyi klas zavoiovuie svit (Homo creatives. As a new class conquers the world) / per. z anhl. Maksym Yakovliev.- K.: Nash format, 2018. 432 s.
6. Ford Martin. Pryshestia robotiv. Tekhnika i zahroza maibutnoho (The coming of robots. Technology and the threat of the future) / per. z anhl. Volodymyr Horbatko. K. : Nash format, 2016. 400 s.
7. Kha-Yun Chanh. Ekonomika. Instruktssiia z vykorystannia. (Economy. Instructions for use) Per. z anhl. Andrii Lapin. Kyiv: Nash format, 2017. 400 s.
8. Holonič, J., Implementation of the association agreement between Ukraine and the EU in the context of the transformation of the European Union, Investments, Technical Regulations, Migration, Unshadowing of the Economy, Monograph, Uzhgorod – 2018, ISBN 978-617-7404-59-9.

Відомості про автора (авторів)

	Українською мовою	Англійською мовою
Прізвище, ім'я, по батькові	Тесленко Тетяна Вікторівна	Teslenko, Tatyana
Науковий ступінь	Кандидат економічних наук	PhD in Economics
Учене звання	Доцент	Associate Professor
Посада	Доцент	Associate Professor
Кафедра	Економіка і менеджмент	Economics and management
Місце роботи	Дніпровський національний університет залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна	Dnepropetrovsk National University of Railway Transport Named after Academician V. Lazaryan
Сфера наукових інтересів	Філософія економіки, транспорт, філософія туризму	Philosophy of economy, transport, philosophy of tourism
Джерело фінансування	особисте	my funding
Адреса надсилання видання	вул. 9 Січня, 46-А, м. Дніпро, 49010, Україна	st. January 9, 46-A, Dnipro, 49010, Ukraine
Електронна адреса	c.spas.dp@i.ua	c.spas.dp@i.ua
Номер мобільного телефону	+380-93-125-30-31	+380-93-125-30-31
- ORCID (http://orcid.org/)	https://orcid.org/ORCID ID: 0000-0002-5810-3569	https://orcid.org/ORCID ID: 0000-0002-5810-3569
Назва статті	Теоретичні засади філософії економіки у контексті нового світогляду Просвітництва 2.0	Theoretical foundations of philosophy of economics in the context of new enlightenment worldview 2.0